

Seguretat viària versus fauna

Els accidents causats per animals a Catalunya han augmentat els darrers anys. La tendència és contrària a la disminució general de l'accidentalitat que s'ha produït a la xarxa viària interurbana en el mateix període

Aquest tipus d'accidents suposa un cost global a Catalunya de 16,5 milions d'euros anuals

Ferran Camps

Els accidents viaris causats per animals a Catalunya

Ferran Camps és enginyer de Camins, Canals i Ports, expert en temàtiques de seguretat viària i ha dirigit l'estudi Accidentalitat provocada per animals en llibertat a la xarxa de carreteres de Catalunya 2007-2011. Actualment, coordina les polítiques de seguretat viària a la Direcció General de Carreteres de la Generalitat de Catalunya.

En els darrers anys s'han produït a la xarxa de carreteres interurbanes de Catalunya més de 1.200 accidents anuals provocats per animals que han provocat danys en vehicles i la necessitat de mobilitzar equips d'emergència per donar l'assistència adequada.

Proporcionalment suposen només un 1,2% del total d'accidents amb víctimes que es produeixen a Catalunya, però és dels pocs tipus d'accidents que han augmentat en nombre i percentatge els darrers cinc anys, el contrari de la tendència general de disminució d'accidentalitat que s'ha produït a la xarxa viària interurbana en el mateix període.

El cas més freqüent d'accident amb participació d'un animal és un sinistre provocat per un senglar que no fa víctimes i que té lloc en una carretera secundària de calçada única entre els mesos de setembre i gener, en horari nocturn.

Tot i que en un percentatge relativament petit del 8 % provoca víctimes, per les característiques d'aquests tipus d'accident i el marc jurídic de reclamacions que plantegen les companyies d'assegurances pels costos materials que provoca, l'accidentalitat amb animals suposa un cost social global a Catalunya de 16,5 milions d'euros anuals.

Trams de concentració dels accidents i mesures per reduir-los

En el Pla català de seguretat viària 2011-2013, els accidents d'animals en llibertat s'han situat com una problemàtica a tractar específicament i en aquest marc s'han implementat diferents accions, que en la xarxa de carreteres de la Generalitat de Catalunya s'han concretat en la identificació de diferents Trams de Concentració d'Accidents amb Ungulats (TCAU) on s'estan plantejant mesures per reduir la sinistralitat viària causada per animals.

Les mesures que es plantegen estan determinades per l'experiència del pla d'actuacions per a aquest tipus d'accidents que es va fer el 2007, que ara s'han avaluat i actualitzat. Algunes d'elles són la senyalització del tram perquè els usuaris de la via augmentin l'atenció —i per tant disminueixin el seu temps de reacció per un incident que majoritàriament serà per sorpresa— i el tractament de marges i tancaments perimetrals en les autopistes i autovies.

És important fer ressaltar la necessitat de senyalitzar només aquells trams de la xarxa on els accidents amb ungulats siguin realment un problema i que, per tant, l'usuari de la carretera rebi una informació de perill creïble. Així, augmentarà puntualment el seu estat d'atenció en aquell tram. S'ha demostrat que, si no es fa així, la proliferació massiva i extensiva de senyalitzacions d'aquest tipus de perill no comporta un canvi d'atenció dels conductors a la carretera i, per tant, és contraproduent.

Carme Rosell

La fauna salvatge que més sinistres provoca a la xarxa viària catalana

Carme Rosell és doctora en biologia, membre de la consultoria Minuartia i experta en la mitigació dels conflictes causats per fauna salvatge. És coautora del manual europeu *Fauna y tráfico*, així com d'altres publicacions sobre mesures per fer compatible la seguretat viària i la conservació de la fauna. Forma part del comitè directiu de l'organització europea IENE (Infra Eco Network Europe).

El senglar, el cabirol i el cérvol són les espècies de fauna salvatge que causen major nombre d'accidents a les carreteres catalanes. Les tres pertanyen al grup dels ungulats, que en conjunt és present en el 97% dels sinistres, però l'espècie clau pel que fa a sinistralitat viària és el senglar, ja que provoca el 85% del total d'accidents registrats.

Tant el senglar com els cèrvids són espècies en expansió i no tenen particulars problemes de conservació, sinó que tendeixen a l'excés de població. També són espècies cinegètiques i és justament la caça el principal mètode de control poblacional. La col·lisió amb vehicles no suposa cap amenaça per a la conservació d'aquestes espècies, com es fa palès si es compara el nombre de senglars atropellats, uns 700 registrats anualment, amb els caçats, al voltant dels 30.000 el darrer any.

Però el que sí que comporten aquests accidents, a banda de riscos per a la seguretat viària, és una notòria mobilització de recursos, necessaris per a la gestió del propi accident però també per recollir i tractar adequadament els cossos dels animals morts o sacrificar els que queden ferits. I això, sense menystenir la conflictivitat que generen les reclamacions de les companyies d'assegurances, que atribueixen la responsabilitat d'aquest tipus d'accidents al col·lectiu de caçadors i a les administracions gestores de la caça i de les carreteres.

Les causes de l'increment d'aquest tipus de sinistres, que no és exclusiu de Catalunya sinó

que es produeix arreu d'Europa, s'atribueixen a l'augment que mostren en les darreres dècades els dos factors implicats en la problemàtica: les poblacions d'ungulats (i especialment senglar i cabirol) i l'extensió i la intensitat d'ús de la xarxa viària. Més carreteres, més vehicles que hi transiten, i més densitat de fauna salvatge: aquest és el combinat que ha causat l'augment del conflicte.

Però encara hi ha un altre factor que condiciona els accidents provocats per senglars, que han augmentat a Catalunya malgrat que en els darrers anys la intensitat mitjana de trànsit a les carreteres ha disminuït. En aquest cas, a més de la forta expansió de les poblacions que estem patint, s'hi ha afegit el canvi d'hàbits de l'espècie. El senglar ha deixat de ser una espècie exclusiva de muntanya, i ha colonitzat planes conreades i espais urbanitzats on la densitat de la xarxa viària és important i on creix la probabilitat que es produeixin topades amb vehicles.

Pel que fa a les mesures aplicables per controlar el conflicte, les més efectives són els tancaments perimetrals combinats amb passos de fauna, ja que en els trams on s'han aplicat a Catalunya s'ha aconseguit una reducció mitjana del 86% d'accidents amb ungulats. Però els tancaments no són aplicables a totes les carreteres del país; de fet no és viable, ni recomanable, instal·lar-los a la major part de vies secundàries. En els trams més conflictius d'aquestes carreteres cal reforçar la senyalització i gestionar els marges de la via de manera adequada. No existeix, de fet, una recepta general, i cal definir les actuacions en funció de les característiques de la via, del seu entorn i de l'espècie causant dels sinistres. És per això que és important la cooperació entre experts en la gestió de la xarxa viària, del trànsit i de la fauna implicada en els accidents per definir les mesures més adequades a cada situació. I un cop aplicades, serà l'avaluació de la seva efectivitat el que ens permetrà identificar les pràctiques que ens aportin el millor balanç de costos i beneficis.

L'espècie clau pel que fa a sinistralitat viària és el senglar, ja que ell sol provoca el 85% del total d'accidents registrats

L'accidentalitat causada per animals mostra una marcada concentració estacional i horària